

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

Дипломна робота
магістра

з теми: **«УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКІ ВІДНОСИНИ
(2004-2022 рр.)»**

Виконала: студентка II курсу
спеціальності 032 Історія та археологія

Рудь Оксана Яківна

Керівник: **Комарніцький О. Б.**,
доктор історичних наук,
професор кафедри історії України

Рецензент: **Боровець І. І.**,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії

Кам'янець-Подільський – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Стан наукової розробки проблеми в історіографії.....	8
1.2. Джерельна база роботи.....	14
1.3. Теоретико-методологічні засади дослідження.....	19
РОЗДІЛ II. ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ.....	25
2.1. Становлення політичних взаємовідносин між Україною та Словаччиною у 2004-2014 рр.....	25
2.2. Поглиблення українсько-словацьких політичних контактів у 2014- 2022 рр.....	33
РОЗДІЛ III. ЕКОНОМІЧНИЙ ВЕКТОР У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ І СЛОВАЧЧИНИ.....	49
3.1. Транскордонне співробітництво.....	49
3.2. Енергетична безпека.....	55
РОЗДІЛ IV. НАУКОВО-ОСВІТНЯ ТА КУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ.....	61
4.1. Наука та освіта.....	61
4.2. Культурно-гуманітарне співробітництво	69
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	83
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність дослідження. Із здобуттям України та Словаччини незалежності, розпочався активний процес формування нової моделі міждержавних відносин як самостійних та демократичних держав. Сучасна історія споконвічних зв'язків українського та словацького народів щільно пов'язана з формуванням та становленням стратегічного партнерства на здобутих з незалежністю кордонів. Обидві держави зіткнулися після розпаду Радянського Союзу з аналогічними політичними, економічними та культурними проблемами, які з часом почали розвивати на базі тісних політичних, економічних, науково-освітніх та культурних відносин. Рушіями розвитку міжнародного співробітництва між Україною та Словацькою Республікою головним чином стала історична приналежність обох держав до регіону Східної Європи, наявність спільного кордону, тісних господарських зв'язків, а також близькість культур та історично сформованих традицій. Зміна геополітики на європейському континенті, розширення загальноєвропейських і трансатлантичних структур, вступ Словацької Республіки у 2004 р. до ЄС і НАТО, створив основу переосмислення стану і перспектив українсько-словацьких відносин. Відтак, в умовах становлення взаємовідносин між Україною та Словаччиною в нових політичних реаліях виникає необхідність об'єктивного дослідження процесів налагодження та розвитку українсько-словацьких відносин з 2004 по 2022 рр., їх закономірностей, динаміки та специфіки під кутом політичних, економічних та культурних взаємин.

Упродовж 2004-2014 рр. співпраця України та Словаччини базувалась на бажанні України прилучитися до євроінтеграційного процесу, взявши за приклад вступ до ЄС Словацької Республіки. Словаччина, в свою чергу, своїми діями показувала повну підтримку європейської інтеграції України, де наша держава мала виконувати всі відповідні критерії та умови членства в ЄС. Українсько-словацькі відносини зазначеного періоду були динамічними

та перспективними, хоча і не були позбавлені кризових явищ в процесі змінення влади.

Активізація Україною після Революції Гідності європейсько-атлантичного напрямку зовнішньої політики та підписання Угоди про асоціацію з ЄС, змінила геополітичні реалії, які визначили стратегічні напрямки діяльності українського політикуму на новому політичному етапі українсько-словацьких відносин. Визначальними факторами, які ознаменували глобальні зміни у різносторонніх відносинах України та Словаччини стали анексія Автономної Республіки Крим і вторгнення Російської Федерації на терени українських Донбасу і Луганщини на початку 2014 р., а відтак і повномасштабне вторгнення РФ 24 лютого 2022 р. на територію України.

У цьому контексті взаємовідносини між Україною та Словаччиною набувають особливого значення. Варто зауважити, що серед сусідніх країн саме Словаччина нині проявляє вагомий інтерес до України, зокрема підтримує її у протидії військовій агресії Росії та прагне до розвитку взаємовигідного співробітництва.

На сучасному етапі актуальність даного дослідження зумовлена також і тим, що комплексні наукові роботи, присвячені українсько-словацьким відносинам 2004 р., і в особливості 2022 р., які розкривали б усі аспекти двосторонньої взаємодії цього періоду в українській та словацькій історичній науці наразі відсутні. Тому актуальним і важливим з науково-теоретичного і практичного погляду є комплексний аналіз процесу активного розвитку співробітництва українсько-словацьких відносин. За таких умов наукове дослідження досвіду українсько-словацьких відносин на основі застосування сучасних теоретико-методологічних підходів, аналітичної наукової літератури, широкого спектру джерел є, на наш погляд, важливим та актуальним завданням як української, так і словацької історіографії.

Мета роботи – визначити і проаналізувати основні параметри українсько-словацьких відносин у політичній, економічній та культурній

площині досліджуваного періоду та з'ясувати перспективи двосторонньої міждержавної співпраці у контексті сучасних міжнародних викликів.

Для досягнення вказаної в роботі мети передбачено вирішити наступні **завдання:**

- проаналізувати стан наукової розробки проблеми, джерельну базу й теоретико-методологічні засади дослідження;
- розглянути основні етапи розвитку політичного співробітництва в українсько-словацьких відносинах;
- дослідити євроінтеграційні тенденції розвитку політичних зв'язків між Україною та Словаччиною;
- репрезентувати тенденції економічної співпраці України та Словаччини;
- встановити основні характеристики науково-освітнього та культурно-гуманітарного співробітництва.

Об'єктом дослідження є співпраця України та Словацької Республіки в хронологічних межах 2004-2022 рр.

Предметом наукової роботи є співробітництво між Україною та Словаччиною в політичній, економічній, науково-освітній та культурно-гуманітарній сферах.

Хронологічні межі роботи – визначаються знаковими подіями в історії відносин України та Словаччини. Нижньою хронологічною межею є 2004 р., який характеризується взаємодією українсько-словацьких дипломатичних відносин в сфері євроінтеграції і визначається вступом Словацької Республіки до ЄС та НАТО. Верхньою хронологічною межею є осінь 2022 року, коли політична надійність Словаччини у контексті збройної агресії Російської Федерації в Україні стала пріоритетом у зовнішніх відносинах України та Словаччини, яка дозволила будувати та розвивати спільне подальше партнерство – успішне, ефективне та вигідне для обох країн.

Територіальні межі дослідження охоплюють Україну та Словацьку Республіку у сучасних державних кордонах.

Методологічною основою магістерської роботи стали принципи історизму, об'єктивності, комплексності і системності. Серед наукових методів дослідження основними у використанні стали загальнонаукові (аналіз, синтез, індукція, дедукція) та спеціально-історичні (історико-хронологічний і порівняльно-історичний) наукові методи. Магістерська робота побудована на основі широкого застосування цілого спектру історичних джерел та літератури із зазначеної проблеми дослідження, а також системному та цілісному підходах до розкриття українсько-словацьких відносин у сучасних міжнародних реаліях.

Наукова новизна роботи полягає у всебічному і комплексному висвітленню українсько-словацьких відносин упродовж 2004-2022 рр., постановці та розробці актуальної теми, яка досі не була предметом спеціального вивчення в українській та словацькій історичній науці.

У магістерській роботі уперше:

- в українській історіографії пропонується комплексне дослідження сучасних українсько-словацьких відносин;
- запропоновано власну періодизацію політичних українсько-словацьких відносин;
- розкрито нові окремі аспекти дипломатичних взаємостосунків України та Словаччини в час повномасштабного вторгнення РФ в Україну;
- показано особисте розуміння українсько-словацьких відносин через призму співпраці України та Словаччини в сфері освіти та науки.

уточнено:

- роль євроінтеграції у взаємостосунках України та Словаччини;
- тенденції економічного вектору українсько-словацьких відносин в межах транскордонного та енергетичного співробітництва;
- взаєморозвиток науково-освітньої та культурної співпраці країн.

набуло подальшого розвитку:

- вивчення ключових напрямків українсько-словацького двостороннього співробітництва в межах політичної, економічної та культурно-гуманітарної взаємодії.

Практичне значення магістерської роботи полягає у можливості використання наявного матеріалу, висновків та міркувань у процесі викладання сучасної історії міжнародної політики, історії українсько-словацьких відносин, спеціальних освітніх курсів, присвячених історії європейської інтеграції, історії зовнішньої політики України та Словаччини.

Апробація матеріалів роботи. Деякі положення та висновки магістерської роботи оприлюднені авторкою на звітній науковій конференції студентів і магістрантів університету у березні 2022 р.

Публікації. З теми дослідження здійснено 2 публікації.

Структура магістерської роботи. Робота побудована за проблемно-хронологічним принципом і складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, який налічує 107 позицій, додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 112 сторінок, основний 80 сторінок.

ВИСНОВКИ

Грунтовний історіографічний та джерелознавчий аналіз проблеми українсько-словацьких відносин із здобуттям України та Словаччини незалежності та активним процесом формування нової моделі міждержавних відносин між країнами, підвищив інтерес дослідників до вивчення питань взаємозв'язку в плані політики, економіки та культури обох країн.

Міжнародна ситуація в Європі на початку 2000-х років, визначилась розвитком процесу поширення західних цінностей на територію Центрально-Східної Європи, яка призвела до розширення ЄС і НАТО. Вхід країн Центрально-Східної Європи до НАТО, починаючи з 1999 р., та до Євросоюзу у 2004 та 2007 рр. принесло значні геополітичні зміни. Вступ сусідньої до України Словацької Республіки до ЄС та НАТО в 2004 році, створив основу переосмислення стану та перспектив українсько-словацьких відносин в сучасній історіографії та джерельному забезпеченні обох країн.

Відтак, аналіз стану наукової розробки проблеми в історіографії визначив значні недопрацювання, в абсолютній більшості відсутності комплексних досліджень українсько-словацьких відносин. Варто зауважити, що українська історіографія все таки нараховує низку окремих досліджень українсько-словацьких взаємозв'язків в контексті політики, економіки та культури. Серед них найбільш ґрунтовні дослідження провів український дослідник в сфері українсько-словацьких зв'язків С. Віднянський, який розробив ряд історичних екскурсів в спільних взаємовідносинах України та Словаччини. Основною для дослідження якого стала праця «Українсько-словацькі відносини: здобутки і перспективи». В цьому руслі продовжували працювати С. Мітряєва основна робота якої «Україна – Словаччина: порядок денний взаємовідносин» та Т. Сергієнко котрий відзначився працею «Українсько-словацькі відносини: формування системи міждержавного співробітництва». Словацька історіографія з в'яснення питання українсько-словацьких відносин в свою чергу показала набагато гірший доробок в сфері даного питання. Проте, знайшлися публікації, які все таки зіграли свою роль і

показали погляд на українсько-словацькі відносини саме зі сторони словацької історіографії. Серед них можна виділити чи не найосновнішу публікацію словацького дослідника українського походження, який працював в сфері політологічного характеру Александра Дулебу і його працю «Словацько-українські відносини після 1991 року». Цікавими дослідженнями взаємостосунків сусідніх держав України та Словаччини серед словацьких історіографів стали – Ю. Кухарчук і Г. Месежніков та їх англomовна праця «Diverging Voices, Converging Policies: The Visegrad States' Reactions to the Russia-Ukraine Conflict». В даній роботі іноземними авторами було прослідковано досить важливий процес взаєморозуміння українського народу та словацького в контексті українсько-російської війни. Ще однією з проблематичною тематикою відносин є робота М. Новотної та Р. Клімачека «Вплив української кризи на країни В4».

З джерелознавчої точки зору за питання українсько-словацьких відносин зокрема брались до уваги декілька типів джерел. Найголовніші з них – міждержавні документи, нормативно-правові акти, виступи, інтерв'ю, інформації про робочі зустрічі між керівниками обох країн, які розміщені на офіційних сторінках органів державної влади України та Словаччини, засоби масової інформації, а також сайти новин у глобальній мережі Інтернет. До того ж, ґрунтовне використання спектру теоретико-методологічного дослідження забезпечило досягнення поставленої мети та дало поштовх до всебічного аналізу проблеми дослідження, при цьому максимального уникнення суб'єктивних оцінок та забезпечення наукової достовірності результатів дослідження з обраної теми.

Наріжним каменем всієї системи міждержавних відносин є дипломатичні відносини в сучасному світі. Саме вони дають можливість у повному обсязі реалізувати міжнародну правосуб'єктність держави. Наразі одна з провідних ролей у сучасному світі належить саме політичним відносинам. Українсько-словацькі політичні відносини прийшли активну трансформацію взаємовідносин в політиці та виокремились в два основних

етапи. Перший етап (2004 – 2014 рр.) – встановлення тісних контактів між очільниками держав і урядів, подолання проблем внутрішньої трансформації і визначення чіткої стратегії політичних з'язків, розробки нормативно-правової документації українсько-словацьких відносин. Другий етап (2014 – осінь 2022 рр.) – поглиблення українсько-словацьких політичних контактів та період продуктивних відносин, характерний активним накопиченням та розширенням договірно-правової бази двосторонніх взаємин.

На обох політичних етапах у взаємовідносинах України та Словаччини стояло питання євроінтеграції України. Основа на якій тримаються українсько-словацькі політичні стосунки стосується саме євроінтеграційних процесів. Українці проявляли єдиність в бажаннях та очікуваннях щодо вступу до Європейського Союзу та НАТО. Тому дане питання в міжособистісних стосунках було завжди передовим та особливим. Єдиною порадою для України зі словацької сторони було виконання Україною всіх відповідних критеріїв та умов щодо членства в ЄС.

Пріоритетне місце у взаємовідносинах України та Словаччини займає економічна співпраця. Ключовими напрямками налагоджених економічних відносин стали – транскордонне співробітництво та енергетична безпека. Транскордонне співробітництво України та Словаччини об'єднаних спільним кордоном, стало важливим елементом в динаміці міждержавних економічних відносин, спільних планах, програм та проєктів. Водночас проведене дослідження транскордонного співробітництва показало і наявність недоліків, а саме неповноцінне використання потенціалу, суттєвої потреби у сприянні подальшого розвитку Карпатського регіону, процвітання контрабанди. В той же час, дані прикордонні території транскордонного економічного співробітництва характеризуються як регіони з низькими доходами, високим рівнем безробіття, та недостатнім використанням економічних ресурсів. Але з високою науковою активністю, що є центрами наукових досліджень, технологічного розвитку та інновацій, інтенсивного навчання і підготовки кадрів.

Питання енергетичної безпеки в українсько-словацьких відносинах визначається стратегічно важливою галуззю економіки, від безпечного і стабільного функціонування якої залежить щоденне безперебійне функціонування усіх сфер економіки в країнах. В цій сфері співробітництва активно співпрацюють Україна та Словаччина. Більшої значущості набуло питання енергетичної безпеки з початком широкомасштабного вторгнення РФ до України, яке безпосередньо вплинуло на стабільність енергетичної безпеки як в Україні так і в Словаччині. Так, потенціал співробітництва в енергетиці між Україною та Словаччиною є досить великим та лише частково використаним.

Крім конкретики політичних та економічних аспектів українсько-словацької співпраці, важливе значення для формування тісних взаємовідносин України та Словаччини мають науково-освітні та культурно-гуманітарні відносини. Взаємодія у сфері науки та освіти характеризується основним чином активними контактами та обмінами, наявністю широкої низки цікавих перспективних проєктів, належним рівнем нормативно-правового забезпечення тощо. А культурницька і гуманітарна складова у співпраці українсько-словацьких відносин характеризується традиційно притаманною позитивною динамікою та добре налагодженою взаємодією. Виходячи з близькості культур, мов, історичного минулого обох країн, а також завдяки активній діяльності української національної меншини Словацької Республіки, ці відносини мають значний потенціал на сьогоднішній день та в подальшому розвитку.

Таким чином, упродовж 2004-2022 рр. українсько-словацькі відносини пройшли шлях від становлення до надійного партнерства. Відтак, українсько-словацькі відносини, які базуються на договірно-правовому та інституційному забезпеченні, можна вважати результативними у політичній, економічній, освітньо-науковій та культурно-гуманітарній сферах співробітництва. На сучасному етапі в зв'язку зі збройною агресією Росії до України, виникли принципово нові вимоги та виклики, які стали початком

будівництва та розвитку спільного подальшого партнерства – успішного, ефективного та вигідного для обох країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

I. Опубліковані джерела

Періодичні видання

1. Голос України. 2007. 13 жовтня
2. Голос України. 2008. 6 травня
3. Голос України. 2008. 30 вересня
4. Голос України. 2010. 17 квітня
5. День. 2022. 21 квітня
6. Урядовий кур'єр. 2013. 23 лютого

Інтернет-ресурси

7. Посольство України в Словацькій Республіці. Політичні відносини. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/spolupraca/politicke-vztahy> (дата звернення: 2.08.2022).
8. Указ Президента України Про нагородження орденом князя Ярослава Мудрого. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620/2004#Text> (дата звернення: 3.08.2022).
9. Генеральний секретар Організації з безпеки та співпраці в Європі Ян Кубіш привітав Віктора Ющенка з перемогою на виборах Президента України, зазначається у повідомленні, розміщеному на офіційному сайті ОБСЄ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/925339.html> (дата звернення: 3.08.2022).
10. Національна Академія Внутрішніх справ кафедра конституційного права та прав людини. URL: <https://arm.naiu.kiev.ua/books/eulaw/info/lec9.html> (дата звернення: 10.08.2022).
11. Ян Кубіш: «Будем настолько поддерживать Украину, насколько Украина готова будет идти вперед». URL: https://zn.ua/politics_archive/yan_kubish_budem_nastolko_podderzhivat_uk

- rainu,_naskolko_ukraina_gotova_budet_idti_vpered.html (дата звернення: 10.08.2022).
12. Президенти України і Словаччини радилися в Ужгороді з питань транскордонного співробітництва. URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/13712> (дата звернення: 10.08.2022).
  13. Проблемні питання взаємовідносин Україна-Словаччина. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/problemni-pitannya-vzaemovidnosin-ukraina-slovachchina> (дата звернення: 15.08.2022).
  14. Міністерство закордонних справ України. Щодо офіційного візиту Президента Словаччини Івана Гашпаровича в Україну. URL: <https://mfa.gov.ua/news/831-shhodo-oficijnogo-vizitu-prezidenta-slovachchini-ivana-gashparovicha-v-ukrajinu> (дата звернення: 15.08.2022).
  15. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про скасування консульських зборів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_088#Text (дата звернення: 15.08.2022).
  16. Протокол про внесення змін і доповнень до Угоди між Урядом України та Урядом Словацької Республіки про повітряне сполучення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_091#Text (дата звернення: 15.08.2022).
  17. Указ Президента України Про затвердження Угоди між Україною та Словацькою Республікою про внесення змін до Угоди між Україною та Словацькою Республікою про місцевий прикордонний рух. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/u1056_11?an=1&ed=2011_11_23 (дата звернення: 20.08.2022).
  18. Проект Закону України «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про військові

- поховання» від 10 серпня 2015 року за N 0057, внесений Кабінетом Міністрів України (перше читання). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/LH01L00A> (дата звернення: 20.08.2022).
19. Урсула фон дер Ляєн зізналася, що було більш переконливим аргументом у наданні статусу кандидата: війна чи українці. URL: <https://tsn.ua/exclusive/ursula-fon-der-lyayen-ziznalasya-scho-bulo-bilsh-perekonlivim-argumentom-u-nadanni-statusu-kandidata-viyna-chi-ukrayinci-2095405.html> (дата звернення: 21.08.2022).
20. Інтерв'ю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Словацькій Республіці пана Олега Гаваші – «Parlamentný kuriér» 03.11.2015. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/news/4161-rozhovor-s-mimoriadnym-a-splnomocnenm-vevyslancm-ukrajiny-v-slovenskej-republike-olehom-havaimparlamentn-kurir-03112015> (дата звернення: 7.09.2022).
21. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820 (дата звернення: 7.09.2022).
22. Медовий місяць українсько-словацьких стосунків. URL: <http://prismua.org/honeymoon-ukrainian-slovak-relations/>(дата звернення: 7.09.2022).
23. Україна та Словаччина співпрацюватимуть у сфері енергоефективності. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/248472859> (дата звернення: 7.09.2022).
24. Підписання Меморандуму про співробітництво між Міністерством молоді та спорту України і Міністерством освіти, науки, досліджень і спорту Словацької Республіки у сфері фізичного виховання та спорту. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/news/39897-pidpisannya-memorandumu-pro-spivrobitnictvo-mizh-ministerstvom-molodi-ta-sportu-ukrajini-i>

- ministerstvom-osviti-nauki-doslidzheny-i-sportu-slovacykoji-respubliki-u-sferi-fizichnogo-viho (дата звернення: 10.09.2022).
25. Інтерес Словаччини — стабільна Україна. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/interes-slovachchini-stabilna-ukrayina/> (дата звернення: 10.09.2022).
26. Санкції Словаччини проти Росії триватимуть, доки триватиме окупація, - прем'єр Хегер. URL: https://lb.ua/world/2021/08/23/492300_sanktsii_slovachchini_proti_rosii.html (дата звернення: 10.09.2022).
27. Президенти України та Словаччини підписали спільну Декларацію щодо європейської перспективи України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezidenti-ukrayini-ta-slovachchini-pidpisali-spilnu-deklara-71373> (дата звернення: 15.09.2022).
28. Скандал з українським прапором у парламенті Словаччини: Україна отримала вибачення. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/02/09/novyna/polityka/skandal-ukrayinskym-praporom-parlamenti-slovachchynu-ukrayina-otrymala-vybachennya> (дата звернення: 15.09.2022).
29. Зузана Чапутова. Про початок російського вторгнення в Україну. / Zuzana Caputova // Instagram. – URL: <https://instagram.com/p/CaWX1TTK7aa/>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 24. 02. 2022 – Дата перегляду: 30.10.2022. (дата звернення: 20.09.2022).
30. Вступ України до ЄС. URL: https://zaxid.net/statti_tag50974/ (дата звернення: 20.09.2022).
31. Зузана Чапутова. Про подачу заявки в кандидати ЄС України. / Zuzana Caputova // Instagram. – URL: <https://www.instagram.com/p/CaiLb4Hr66f/?igshid=NDk5N2NlZjQ=>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 28. 02. 2022 – Дата перегляду: 30.10.2022. (дата звернення: 20.09.2022).

32. Зузана Чапутова. Про зустріч з представниками України. / Zuzana Caputova // Instagram. – URL: <https://www.instagram.com/p/CbsfnlUq7K-/?igshid=NDk5N2NlZjQ=>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 29. 03. 2022 – Дата перегляду: 30.10.2022. (дата звернення: 20.09.2022).
33. Зузана Чапутова. Буча стала символом найгіршого, на що здатні люди, чистого зла. / Zuzana Caputova // Twitter. – URL: <https://twitter.com/zuzanacaputova/status/1510575491132108802>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 3. 04. 2022 – Дата перегляду: 30.10.2022. (дата звернення: 20.09.2022).
34. Зузана Чапутова. Ми продовжимо підтримувати Україну, у їх намаганні вступити до ЄС. / Zuzana Caputova // Instagram. – URL: <https://www.instagram.com/p/CfKPDjprhja/?igshid=NDk5N2NlZjQ=>. – Назва з екрана. – Дата публікації: 23.06.2022 – Дата перегляду: 30.10.2022. (дата звернення: 20.09.2022).
35. Третій пункт переходу зі Словаччиною. URL: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/kordon/cooperation/2005/archiv2005.htm> (дата звернення: 29.09.2022).
36. Угода між Україною та Словацькою Республікою про місцевий прикордонний рух. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_076#Text (дата звернення: 29.09.2022).
37. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_850#Text (дата звернення: 29.09.2022).
38. Опікування України та Словаччини проблематикою збереження статусу головних транзитерів газу до ЄС визначає панівну роль енергетичної дипломатії у царині двосторонніх економічних відносин. URL: <http://prismua.org/ukraine-slovakia/> (дата звернення: 29.09.2022).

39. Словаччина працює над підвищенням енергетичної безпеки України – прем'єр. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/21/7134357/> (дата звернення: 29.09.2022).
40. Програма співробітництва між Міністерством освіти і науки України і Міністерством освіти Словацької Республіки в галузі освіти на 2005-2008 роки від 12.12.2005 р. URL: https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/dvostoronnya-spivpracya/osvita_/ugodi-dogovori-memorandumiprotokoli-programi/dogovori-i-programi-v-galuzi-osviti-i-nauki (дата звернення: 10.10.2022).
41. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про науково-технологічне співробітництво. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_020#Text (дата звернення: 10.10.2022).
42. Посольство України в Словацькій Республіці. Науково-технічне співробітництво. URL: <https://slovakia.mfa.gov.ua/spolupraca/vedeckotechnicka> (дата звернення: 10.10.2022).
43. Відбулося підписання Меморандуму про співпрацю між Національною науково-технологічною асоціацією України, Ужгородським національним університетом та Технічним Університетом м. Кошице (Словаччина). URL: <http://nstatu.org.ua/> (дата звернення: 16.10.2022).
44. Світлана Мітряєва: «Нам варто уважніше придивитися до набутого Словаччиною євроінтеграційного досвіду». URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/6888> (дата звернення: 16.10.2022).
45. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про академічне взаємне визнання і еквівалентність документів про освіту, виданих в Україні та Словацькій Республіці.

- URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_097#Text (дата звернення: 16.10.2022).
46. Еразмус+ - Програма Європейського Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. URL: <https://erasmusplus.org.ua/> (дата звернення: 22.10.2022).
47. Мобільність. URL: <http://history.kpnu.edu.ua/borovets-ivan-ivanovych/> (дата звернення: 22.10.2022).
48. Іван Боровець та Оксана Рудь – учасники Національної стипендіальної програми Словацької Республіки. URL: <https://kvi.kpnu.edu.ua/2021/09/06/ivan-borovets-ta-oksana-rud-uchasnyku-natsionalnoi-stypendijnoi-prohramy-slovatskoj-respubliky/> (дата звернення: 22.10.2022).
49. Оксана Рудь про міжнародну академічну мобільність. URL: <https://meridian.kpnu.edu.ua/2022/02/01/oksana-rud-pro-mizhnarodnu-akademichnu-mobilnist-pro-chy-contra/> (дата звернення: 22.10.2022).
50. Програма співробітництва між Міністерством культури і туризму України та Міністерством культури Словацької Республіки на 2008-2012 рр. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703_074#Text (дата звернення: 24.10.2022).
51. Тунель до Словаччини та «приватний» кордон: найгучніші справи контрабанди на Закарпатті. URL: <https://suspilne.media/148984-tunel-do-slovaccini-ta-privatnij-kordon-najgucnisi-spravi-kontrabandi-na-zakarpatti/> (дата звернення: 24.10.2022).
52. Українсько-словацькі відносини в контексті зміни політичного ландшафту. Підсумки року. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosini/ukrainsko-slovacki-vidnosini-v-konteksti-zmini-politichnogo> (дата звернення: 24.10.2022).
53. Profini internetový denník o slovenskej a svetovej ekonomike. Oranžová nežná revolúcia a túžba Ukrajincov po zmenách. URL:

- <https://www.profini.sk/oranzova-nezna-revolucia-a-tuzba-ukrajincov-po-zmenach/> (дата звернення: 15.10.2022).
54. SME.sk. Pred troma rokmi začala Oranžová revolúcia. URL: <https://svet.sme.sk/c/3594445/pred-troma-rokmi-zacala-oranzova-revolucia.html> (дата звернення: 15.10.2022).
55. TERAZ.sk. Pred 15 rokmi sa začala oranžová revolúcia na Ukrajine. URL: <https://www.teraz.sk/spravy/pred-15-rokmi-sa-zacala-oranzova-revo/431393-clanok.html> (дата звернення: 15.10.2022).
56. HNonline.sk. Prečo vypukla Oranžová revolúcia?. URL: <https://hnonline.sk/focus/zahranicie/2043359-prec0-vypukla-oranzova-revolucia> (дата звернення: 15.10.2022).
57. 24hod.sk. Pred 15 rokmi sa začala oranžová revolúcia na Ukrajine. URL: <https://www.24hod.sk/pred-15-rokmi-sa-zacala-oranzova-revolucia-na-ukrajine-cl721953.html> (дата звернення: 15.10.2022).
58. Veľvyslanectvo Slovenskej republiky na Ukrajine. Pomoc Slovenskej republiky pri plnení akčného plánu Európska únia – Ukrajina. URL: <https://slovakia.kiev.ua/site/sk/slovakiukr/> (дата звернення: 15.09.2022).
59. Sme. URL: <https://www.sme.sk/?ref=tlogo> (дата звернення: 15.09.2022).
60. Denník N. URL: <https://dennikn.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
61. týždeň URL: <https://www.tyzden.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
62. Hospodárske noviny. URL: <https://hnonline.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
63. Pravda. URL: <https://www.pravda.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
64. Slovenský rozhľad. URL: <http://www.slovenskyrozhlad.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
65. Slovo. URL: <https://noveslovo.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).
66. Literárny týždenník. URL: <https://www.literarny-tyzdennik.sk/> (дата звернення: 15.09.2022).

67. Premiér Heger počas stretnutia so Zelenským: Ukrajina patrí do EÚ. URL: <https://www.vlada.gov.sk/premier-heger-pocas-stretnutia-so-zelenskym-ukrajina-patri-do-eu/> (дата звернення: 10.10.2022).
68. Kiska: Slovensko zvýši rozpočet na obranu a bude pomáhať Ukrajine. URL: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/329010-kiska-slovensko-zvysi-rozpocet-na-obranu-a-bude-pomahat-ukrajine/> (дата звернення: 10.10.2022).
69. Kiska na Majdane: Kto neuveril Rusom, nepochybuje o ich účasti na vojne. URL: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/346427-prezident-kiska-ide-na-majdan-zucastni-sa-na-pochode-dostojnosti/> (дата звернення: 10.10.2022).
70. Incident s Ukrajinskou vlajkou v parlamente skončil takmer diplomatickým škandalom. URL: <https://www.noviny.sk/slovensko/660955-incident-s-ukrajinskou-vlajkou-v-parlamente-skoncil-takmer-diplomatickym-skandalom> (дата звернення: 16.10.2022).
71. Obete Buče a Irpiňa trpeli V telách im našli malé kovové šípy, používané najmä počas prvej svetovej vojny. URL: <https://www.postoj.sk/104429/v-telach-im-nasli-male-kovove-sipy-pouzivane-najmae-pocas-prvej-svetovej-vojny> (дата звернення: 10.11.2022).
72. Premiér Heger počas stretnutia so Zelenským: Ukrajina patrí do EÚ. URL: <https://www.vlada.gov.sk/premier-heger-pocas-stretnutia-so-zelenskym-ukrajina-patri-do-eu/> (дата звернення: 20.10.2022).
73. V. Zelenskyj sa v parlamente poďakoval Slovensku: Vaša pomoc by mohla byť príkladom pre ostatné krajiny. URL: https://tvnoviny.sk/domace/clanok/172035-sledujte-nazivo-ukrajinsky-prezident-zelenskyj-sa-prihovara-slovenskym-poslancom?campaignsrc=tn_clipboard (дата звернення: 10.11.2022).
74. Čaputová bola na Ukrajine. Stretla sa so Zelenským, vystúpila v parlamente. URL: <https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/628729-prezidentka>

- caputova-je-na-navsteve-ukrajiny-stretla-sa-so-zelenskym/ (дата звернення: 10.11.2022).
75. Čaputová je v Kyjeve. Prezidentka podporila rýchly vstup Ukrajiny do EÚ. URL: <https://domov.sme.sk/c/22925376/caputova-ukrajina-rusko-vojna-navsteva.html> (дата звернення: 10.11.2022).
76. Dohoda o spolupráci medzi Prešovským samosprávnym krajom (Slovenská republika) a Zakarpatskou oblasťou (Ukrajina). URL: <https://www.pokraj.sk/sk/samosprava/medzinarodna-spolupraca/bilateralna-spolupraca/zakarpatska-oblast-ukrajina/dohoda-spolupraci.html> (дата звернення: 10.11.2022).
77. Zahraniční hostia. URL: <https://www.ku.sk/fakulty-katolickej-univerzity/filozoficka-fakulta/medzinarodne-vztahy/zahranicni-hostia.html> (дата звернення: 20.10.2022).
78. Visegrad Fund. URL: <https://www.visegradfund.org/> (дата звернення: 20.10.2022).
79. Národný štipendijný program Slovenskej republiky. URL: <https://www.stipendia.sk/sk/> (дата звернення: 20.10.2022).
80. National Scholarship Programme of the Slovak Republic #Іван Боровець. URL: <http://history.kpnu.edu.ua/borovets-ivan-ivanovych/> (дата звернення: 20.09.2022).
81. Objavovanie Slovenska počas študentskej mobility. URL: <https://www.ku.sk/fakulty-katolickej-univerzity/filozoficka-fakulta/novinky/objavovanie-slovenska-pocas-studentskej-mobility.html> (дата звернення: 20.09.2022).
82. Slováci protestujú proti vojne na Ukrajine. Vo viacerých mestách ľudia pochodujú za mier a prejavujú solidaritu. URL: <https://refresher.sk/110925-FOTO-a-VIDEO-Slovaci-protestuju-proti-vojne-na-Ukrajine-Vo-viacerych-mestach-ludia-pochoduju-za-mier-a-prejavuju-solidaritu> (дата звернення: 20.09.2022).

II. Література:

Електронні публікації

83. Гичун І. Українсько-словацькі відносини: перспективи співробітництва. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19959> (дата звернення: 10.09.2022).
84. Novotná M., Klimaček R. Dopad ukrajinskej krízy na štáty V4. URL: https://www.academia.edu/38721510/Dopad_ukrajinskej_kr%C3%ADzy_na_%C5%A1t%C3%A1ty_V4 (дата звернення: 10.10.2022).
85. Kucharczyk J. , Mesežnikov G. Diverging Voices, Converging Policies: The Visegrad States' Reactions to the Russia-Ukraine Conflict. URL: https://cz.boell.org/sites/default/files/diverging_voices-converging_policies.pdf (дата звернення: 10.10.2022).
86. Duleba A. Bilaterálne vzťahy SR s Ukrajinou a prognóza ich vývoja v strednodobej perspektíve Návrh stratégie rozvoja vzťahov s Ukrajinou URL: https://www.sfpa.sk/wp-content/uploads/2022/02/Ukrajina_web-6.pdf 1. (дата звернення: 10.10.2022).
87. Vorotnyuk M. Foreign policy audit: UkraineSlovak Republic. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_Slovak_eng_net.pdf (дата звернення: 10.11.2022).

Монографії, наукові збірники, брошури

88. Артьомов І. В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України. Ужгород, 2009. 257 с.
89. Артьомов І.В., Діус Н.О. Єврорегіональне співробітництво України: проблеми і перспективи. Ужгород, 2014. 368 с.
90. Дулеба А. Словацько-українські відносини після 1991 року // Досвід країн Вишеградської четвірки на шляху до ЄС: можливості для України : аналіт. оцінки / НІСД (Закарпат. філ.) ; Фонд ім. Ф. Еберта / ред. В.І. Андрейко. Ужгород, 2003. 134 с.

91. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2004–2007) / Авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова. НАН України. Інститут історії України. Київ, 2014. 394 с.
92. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2008–2013) / Авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова. НАН України. Інститут історії України. Київ, 2016. 360 с.
93. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2014–2016) / Авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова (відп. секр.), Г. О. Харлан. НАН України. Інститут історії України. Київ, 2017. 319 с.
94. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2017–2019) / Авт. вступ. ст., упоряд. А.Ю. Мартинов; Відп. ред. С. В. Віднянський. НАН України. Інститут історії України. Київ, 2020. 310 с.
95. Оцінка виконання Планів дій Європейської політики сусідства. Виконання Плану дій Україна-ЄС: довкілля та сталий розвиток / Під ред. Н. Андрусевич. – Львів, 2009. 104 с.
96. Сергієнко Т.С. Українсько-словацькі відносини: формування системи міждержавного співробітництва (90- ті роки ХХ – початок ХХІ століть): монографія / Серія: «Studia Regionalistica», № 6; НДІ політичної регіоналістики; ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород, 2012. 274 с.

Наукові статті

97. Віднянський С. В. Українсько-словацькі відносини: здобутки і перспективи / С. В. Віднянський, Т. С. Сергієнко // Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2002. № 7. С. 221-228

98. Боровець І. Викладання історії у середній школі Словацької Республіки / І. Боровець // Проблеми дидактики історії. Український історичний журнал. 2016. №7. С. 170-187
99. Боровець І., Боряк Г., Віднянський. Міжнародний круглий стіл «Розпад Австро-Угорської монархії та проблеми національного державотворення у Центрально-Східній Європі: До 100-річчя утворення ЧСР, УНР, ЗУНР і відродження Польської держави» та чергове засідання Комісії істориків України і Словаччини // Український історичний журнал. 2018. №6. С. 229-236
100. Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць. №3. 2010. С. 378
101. Бенч О. Українсько-словацькі відносини: погляд з перспективи культури // Культурологічна думка. 2020. №17. С. 75-81
102. Грущинська Н. // Економічний Часопис. 2002. №2. С. 29-32
103. Приходько В. Транскордонне економічне співробітництво в Карпатському єврорегіоні в контексті сталого просторового розвитку // Ефективна економіка. 2019. № 10. С. 1-9
104. Павлишина В. Р. Розбудова напрямів міждержавної співпраці України зі Словацькою республікою // Геополітика України: історія і сучасність. Збірник наукових праць. № 2. 2017. С. 183-196
105. Іванов М. Динаміка українсько-словацьких міждержавних відносин на сучасному етапі // Стратегічні пріоритети. 2018. № 2. С. 39-46
106. Рудь О. До питання про дослідження українськими та словацькими вченими монет з поселення Галіш-Ловачка // Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. № 16. С. 138

107. Шніцер І., Боровець І. Міжнародна наукова онлайн-конференція «Актуальні проблеми історії та міжнародних відносин (на пошану С.В.Віднянського)» /// Український історичний журнал. 2021. № 2. С. 217-222